

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968.*
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g02-shoot-d1e251483/facsimile.pdf> (tilgået 17. juli 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

2025

1849. Beretning № 405.

Forhandlingerne paa Rigsdagen.

Quædret og Sittende (121de) Rede.

(Den endelige Beslutning af Grundloven. § 48.)

Næder: Den højsædede Kultusminister indvillig forleden Dag en aaret Rigsdagsmands Forslag angaaende en Reform i Skoleloven med den Bemærkning, at det højsædede var saa ubestemt, at man kunde lægge ind i det, hvad det skulde være; men det forekommer mig, at content det Gamme er Tilfaldet med nærværende Paragraph. Det hedder nemlig: „Alle Indførelser i den frite og lige Afgang til Arbejde, som ikke ere begrændede i det almindelige, skulle have ved Lov“; men jeg tror, at man ligesaa godt kunde sætte følgende: „Alle Indførelser i de nu bestaaende Forhold, som ikke ere begrændede etc.“, eller, om man hellere vil, „alle Indførelser i den borgerlige Frihed og Lighed, som ikke ere begrændede etc.“, eller, om man hellere vil, „alle Indførelser i Tale- og Skrivfriheden, som ikke ere begrændede etc.“, og saaledes tror jeg, at man kan betragte den hele Sætning som en Kanne, i hvilken man efter Behov kan indseete et hvilket som helst Stof, man vil. Paragraphen forekommer mig saaledes at være baade tom og ubestemt; men jeg tror ikke desto mindre at den er rigtig, fordi den henleder til Regt, der ikke her i Norden er blevet tilstrækkelig underligt, nemlig: om Kærlighedsfriheden virkelig skulde være gaaende hoo ud. At en Reform i Kærlighedsfriheden og navnlig i Gaandoverskridelsen er nødvendig, det indrømmer jeg fuldstændig; thi de naturlige Løse herom ere saa vigtige, at de vistnok kunne behøve en fuldstændig Reform.

Jeg fal her blot som et Exempel anføre, at en Studer, som vil forarbejde et Bord, er forpligtet til at hente de bedste Bøen hos Dreieren, og at Høvedarbeidernes overbeholdt ere forpligtede til at hente sig til anden Gaand, for at faae hvad de behøve til deres Høvedarbejde. Jeg formener, at Kongemeningen selv med Hensyn til Løsearbeidene har underkastet en betydelig Forandring. Saaledes har i. Ex. Sønden Lov til at faldne Skib paa Løstet, men derved kan en Bøger ikke paa Løstet følge Skibet af det Døag, han selv har opvirket og faldet, uden at faldt i Løstet med Slagterene eller være udført for at blive anmeldt for Politiet. Paa samme Maade har en Bøge Lov til at faldne paa Løstet Gryn og Ret, men en Bøger, der selv har udført Korn og selv har forarbejdet det til Ret eller Gryn, kan ikke følge dette paa Løstet uden at udføre sig for Kitalen af Politiet.

Men ganske anderledes stiller Sagen sig, hvad Kærlighedsfriheden angaar. Høvedspørgsmaalet erder saa dybt ind, at det er farligt at opstaa nogen Beslutning herom i Grundloven uden en tilstrækkelig forspørgsmalet indseende, hvilken der hørsen har sandt eller kan finde Sted. Erer man hen til andre Lande, da kan man hente et Exempel fra Frankrig, Belgien og Preussen, hvor Kærlighedsfriheden har ført til Rattighen, Rattigheden til Spørgsmaalet om Arbejde, Spørgsmaalet om Arbejde til Kommunene, og denne igjen til Revolution. Arbejdsforspørgsmaalet er ogsaa en Folge af Kærlighedsfriheden, og drøns forekommer saa dybt i høvedst Spørgsmaal, at den meget mere fremfaldt det. Gød så vil Kærlighedsfriheden være en Dybsens af den lyffelige Stilling, ifølge hvilken det danske Folk som et agerdybsende og handelsdybsende ikke har en hoo Mange Proletarier, hvilket derved er Regt, men ved Kærlighedsfrihedens Indførelse udfører sig for. Jeg kan saaledes ikke andet end drøns for, at denne Paragraph angaar af Grundloven; og jeg fordrøns vist-

lig ikke, hørsedes en Paragraph af denne Beslutning har kunnet indseende sig i en Forsætning, der er frem med saamtigen Grundlighed og Dygtighed.

Diöby: Derfor denne Paragraph ikke høved staaet i Grundloven, tror jeg, at den uden Stade kunde have været ubestemt; men efterfor den engang er kommen til at staae deri, tror jeg, at det vilde være ligesaa udeligt, og maaske endog opvakte megen Uuelvselighed, hvis den igjen blev udeluftet, fordi man da usvarelig vilde lægge en anden Mening deri end den, der er tilføjet derved. Det er vel ikke Tilfaldet paa Vandet, men bestemere i Kjøbstedene, og fremfor Alt i Kjøbenhavn, at Afgangen til Arbejde og Erhverv er saa indskrænket, at faare Mange baade kunne og vilde ernære sig ved deres Arbejde, men ere derved Uuelvselighed derved, fordi de kan maare arbejde i den Profession, i hvilken de engang ere bleuen Søende eller Kæstere, eller ogsaa maare gaae ganske frite. Derfor den Reform i Handels- og Kærlighedsfriheden, der alt i en Række af Aar er bleuen forberedt og drøst af Bøgerrepræsentantene og Magistraten her i Staden, kunde foreentet nogenlunde snart at ville komme til Afgjørelse, vilde det maaske være overflødig, idetmindste med Hensyn til Kjøbenhavn, at tale videre herom, og naar disse Forhold selv vare ordnede her i Staden, kan det vel ikke være nogen Tvivl om, at de jo ogsaa snart ved Exempelts Nægt vilde blive ordnede i de andre Kjøbstæder; men desuovrre har jeg ikke synderlig Tro til, at dette vil skee saasnart, og derfor tror jeg, at naar det staaer en Paragraph i Grundloven som den her omhandlende, vil man derved blive opvaktet og paasmindet om, saavdt muligt, at paasynde dette Arbejde. Derfor hørsedler jeg mig ganske til det staaende Exempel, der er anført af den hørsedende Rigsdagsmand for Præstis Amt hoo Diöby (Grundloven), hvilket kunde foretages med mange lignende. Paa den anden Side er denne Paragraph affattet i saa vage og ubestemte Udtryk, at man desuovrre kan lægge næsten Alt hvad man vil deri. Naar det tales om den „frite og lige“ Afgang til Arbejde eller Erhverv, tænker jeg, at dette er sat i Løsen for Monarkens Sted, nemlig den kandede og ulige Afgang til Erhverv. Men hvad er det, der giver denne Afgang bunden og ulige? Er det ikke Bevillingsfriheden? Er det ikke, at den, der har lært Regt, ingenlunde uden videre er berettiget til at forjone sig med derved. Er det ikke dette, der giver de bundne Kærlighedsfrihed for forarbejde? Det er begrændet i Menneskets Natur og hørs til hans uforsvarelige Rettigheder, at han maare tørre ernære sig, og ernære sig paa enhver som helst Leedig Maade, enten ved sine hørsedes Arbejde, ved at drive en Handel eller ved noget andet dygtigt. Fremdeles kan man hellere ikke sige, at denne Paragraph giver Indgreb i et reformeret og fornuftigt Raadshuset, thi fordi det er forefret, at der skal være Frihed og Lighed i Arbejdet, er det ikke givet, at Enhver uden videre skal have Lov til at arbejde i en Profession, uanset, om han ved loobestemt Prøve har gødtgjort, at han forhaare sig derpaa. Videlst man kan ikke være berettiget til at drive nogen Handel uden at have aflagt Prøve paa Kundskab til den; altsaa maare en Kundskabs- og Dygtighedsprøve være nødvendig, og at Friheden og Ligheden maare være bundne til disse, anser jeg som en Selvfølge. Men paa den anden Side mener jeg, at den, der har aflagt en saadan Prøve, bør have Ret til at ernære sig i det Høg, hvori han er dygtig, og naar denne Prøve er tilbedet, behøves man ikke at nære den Frygt, der ellers ikke kunde være grundet, at Arbejdet skulde faldt i Gæstgævernes Hænder, eller, naar den frite Afgang til Arbejde eller Erhverv er proclameret, at da enhver sig Mand, uden først at aflægge